

PRACOVNÍ PRÁVO

ČASOPIS PRO VÝKLAD PRACOVNÍCH A SOCIÁLNĚ
POJIŠŤOVACÍCH ZÁKONŮ.

Dr. KAREL WITZ:

Účinnost § 4 vlád. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. není časově omezena.

Vládní nařízení č. 89. z r. 1935, kterým se prodlužuje platnost hromadných smluv pracovních, zejména jeho § 4, má neobyčejný význam se stanoviska techniky normotvorné. Odborové organizace zaměstnanecké byly tu delegovány zákonodárcem, aby v dohodě s jedním nebo několika zaměstnavateli, nebo jejich jednou nebo několika odborovými organizacemi vydávaly závazné mzdové předpisy. § 4 totiž stanoví: »Smlouvou jednotlivou nesmějí býti mzdové nároky zaměstnancovy, plynoucí z ustanovení hromadných smluv pracovních... po dobu jejich platnosti zkráceny, leč by k takovému zkrácení daly souhlas organizace zaměstnanecké, jež sjednaly hromadnou smlouvu pracovní... Na místo odporujících tomu ustanovení jednotlivé smlouvy, která jsou z toho důvodu neplatna, nastupují příznivější ustanovení hromadné smlouvy pracovní...«

V teorii vyskytly se názory (Slabihoudek, Časopis pro vědu právní a státní, 1935, str. 436; Valeček, Soudcovské listy, 1935, str. 275), že tato závaznost (Unabdingbarkeit) hromadných smluv o pracovních podmínkách, pokud se týče ustanovení o mzdách a platech, jest časově omezena »účinností« cit. vládního nařízení, t. j. od 30. dubna 1935 do 1. března 1936 (nyní podle vlád. nař. č. 108/1936 Sb. z. a n. do 31. prosince 1936). Bohužel opomněli uvedení autoři uvést odůvodnění pro tento svůj názor, který ostatně považují za nesprávný.

Jelikož jde o vládní nařízení vydané na základě zmocňovacího zákona a soudcové mají podle § 102 ústavní listiny právo zkoumati platnost nařízení, nutno se především zabývatí otázkou formální správnosti, zejména zda cit. vládní nařízení bylo vydáno v rámci zmocnění čl. I. zákona ze dne 21. června 1934, č.

109 Sb. z. a n., o mimořádné moci nařizovací. Tu se praví:

»Vláda se zmocňuje, aby po dobu mimořádných hospodářských poměrů domácích i zahraničních... činila opatření k odvrácení nebo zmírnění škod a poruch hospodářského života zejména přiměřenou úpravou poměrů cenových a výrobních, oběhu, spotřeby a úvěru...«

Otázka mezd i platů a její autoritativní úprava má důležitý význam pro zajištění klidného vývoje ve výrobních poměrech, ježto jednak může čeliti bojům sociálním mezi zaměstnanci a zaměstnavateli (stávka a výluka), jednak může předejiti vzájemným konkurenčním bojům mezi jednotlivými zaměstnavateli. Jest zřejmé, že vládní nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n., sledujíc účel předejiti poruchám, pocházejícím z bojů sociálních a konkurenčních, bylo vydáno v rámci zmocnění čl. I. zákona č. 109/1934 Sb. z. a n. a jest tedy platným. (Tak rozh. Nejvyššího soudu z 27. února 1936, Rv II 951/35.)

Vyhověno bylo i ustanovení § 5 zákona z 9. června 1933, č. 95 Sb. a n., který stanoví, že nařízení vydaná podle tohoto (zmocňovacího) zákona má vláda předložiti do 14 dnů ode dne vyhlášení oběma sněmovnám Národního shromáždění. Odeprou-li obě sněmovny hlasováním podle § 48, odst. 1. ústavní listiny je schváliti, pozbývají platnosti ode dne tohoto usnesení. Vláda vyhlásí bezodkladně ve Sbírce zákonů a nařízení, že a od kdy nařízení pozbylo platnosti. Vládní nařízení č. 89/1935 Sb. z. a n. bylo předloženo vládou oběma sněmovnám Národního shromáždění, aniž by tyto odepřely je schváliti. (Viz zprávu o schůzi sociálně-politického výboru poslanecké sněmov-

ny z 31. října 1935, Odborové sdružení československé, 1936, str. 24.)

Samotné citované vládní nařízení nutno při interpretaci rozdělit na dva logicky uzavřené celky. Jeden tvořen jest §§ 1 a 2, které stanoví: a) nevyprověditelnost platných hromadných smluv mzdových do 1. března 1936 (nyní do 31. prosince 1936), b) minimální mzdy a platy v závodech, kde sice v době účinnosti vládní nařízení č. 89 z r. 1935 kolektivní smlouva pracovní neplatila, ale kde v době mezi 1. lednem 1933 a 30. dubnem 1935 taková smlouva existovala.

Druhý celek pak tvoří § 4, výše uvedený. § 5 pak stanoví trestní sankce na porušení předpisů stanovených § 4, § 6 pak počátek účinnosti cit. vládní nařízení dnem 30. dubna 1936. Na této konstrukci nezměnily nic, ani novely, t. j. vládní nařízení č. 36/1936 Sb. z. a n. a č. 108/1936 Sb. z. a n., které jen nahrazovaly data v §§ 1 a 2 postupně na 30. dubna 1936 a 31. prosince 1936.

Vidíme tedy, že kdežto ustanovení §§ 1 a 2 (o nevyprověditelnosti kolektivních smluv pracovních a o minimálních mzdách a platech) jest termínováno (prozatím) do 31. prosince

1936, **neobsahuje** § 4 (stanovící závaznost hromadných smluv pracovních) ani jiné ustanovení vládní nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. **žádného normativního předpisu o době, kdy skončí jeho účinnost.**

§ 9 občanského zákona pak obsahuje interpretační předpis, že zákony zachovávají dotud svoji moc, až byly zákonodárcem změněny. Ustanovení toto sice není ústavním zákonem, nýbrž jest jen vykládacím pravidlem, vyplývajícím ze zásady *lex posterior derogat legi priori*, a zaručuje logickou jednotu právního řádu. Redaktoři občanského zákona měli tu sice na mysli normotvornou činnost panovníka — jiný normotvorný subjekt tehdy nebyl znám — ale nutno tato slova § 9 podle § 6 obč. zák. vykládati tak, že se § 9 vztahuje na všechny normy prvotní, tedy i na vládní nařízení, vydaná na základě zmocňovacího zákona.

Z výše uvedeného vyplývá, že **ustanovení § 4 vládního nařízení č. 89/1935 není časově omezeno a platí na tak dlouho, dokud nebude zákonem, po případě vládním nařízením na základě zmocňovacího zákona změněno nebo zrušeno.**

Min. rada FR. MRŠTINA:

O rozhodčích soudech mzdových podle zákona ze dne 26. března 1936, č. 65 Sb. z. a n., o stavebním ruchu.

Dosavadní ustanovení zákona o stavebním ruchu, č. 45/1930 Sb. z. a n., byla hodně kusá. Proto bylo snahou zúčastněných činitelů, aby ustanovení ta byla přepracována tak, aby lépe vyhovovala.

Máme již mnoho takových zákonných ustanovení, podle kterých jsou řádné soudy z působnosti své vylučovány ve prospěch soudů rozhodčích s příbráním elementu laického, ač jde o řešení sporných nároků soukromoprávních. Zde jde také o úpravu poměrů soukromoprávních. Rozhodčí soudy mzdové mají totiž rozhodovati o pracovních poměrech ve stavebních živnostech a v podnicích vyrábějících a dopravujících stavební hmoty. Na tom ničeho nemění, že jde o úpravu kolektivní. Hromadnost řešení vyplývající z ustanovení zákona o tom, kdo je účastníkem nebo stranou řízení, nemůže měniti ničeho na rázu poměrů, jež upravuje; tyto zůstávají soukromoprávní. Naproti tomu jsou vyloučeny z působnosti rozhodčích soudů mzdových spory, vzniklé z pracovního poměru jednotlivců (§ 70, odst. 4). Pro tyto zůstávají soudy jinak příslušné, zvláště soudy pracovní.

I. Předpis o působnosti rozhodčích soudů mzdových (§ 70, odst. 1) zní: »Rozhodčí soud je povolán (§ 75), aby vykládal hromadné pracovní smlouvy, stanovil pracovní podmínky, zejména mzdové, pokud nebyly určeny hromadnou smlouvou, a rozhodoval hromadné spory, vzniklé z pracovního poměru mezi jedním nebo několika zaměstnavateli nebo jejich jednou nebo několika zájmovými organizacemi a jednou nebo několika odborovými organizacemi zaměstnanců.«

Jak viděti, především pro určitý úsek pracovních poměrů, totiž pro stavební živnosti a pro podniky vyrábějící a dopravující stavební hmoty, mají být řešeny pochybnosti a spory, pojící se k hromadné smlouvě pracovní, způsobem kolektivním. To je naprosto účelné. Má to dvojí význam: jednak se předejde zatížení soudů tím, že by jinak pro stejnou otázku bylo podáno velké množství žalob jednotlivých zaměstnanců, jednak docílí se tím jednotného řešení aspoň v širokých oblastech jednotlivých zemí, pro něž jsou rozhodčí soudy mzdové zřízeny (a to v Praze, Brně, Bra-